

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET (KD)
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 200605083-/CB

Oslo, 22. desember 2006
Vår ref: Jørgen Tysnes Fossum / DOK-2006-03272

HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I FRISKOLELOVEN

Det vises til Kunnskapsdepartementets høringsnotat av 10. oktober 2006 om endringer i friskoleloven. I det følgende vil vi først komme med noen prinsipielle betraktninger om friskoler og utdanningspolitikken og deretter gi våre vurderinger av de foreslåtte lovendringene. Det vises for øvrig til vår høringsuttalelse om midlertidige endringer i friskoleloven 31. desember 2005.

GENERELT OM FRISKOLER OG UTDANNINGSPOLITIKKEN

HSH mener fokuset i skole- og utdanningspolitikken må være på undervisningskvalitet og ikke eierskap. Utdanning i Norge finansieres i all hovedsak med offentlige midler. Disse midlene bør anvendes der de kaster mest av seg; i utdanningssektoren betyr dette der de gir best undervisningskvalitet. For samfunnet er det viktig at skolen gir elevene gode kunnskaper og ferdigheter – ikke hvorvidt skolen drives i offentlig eller privat regi. HSH mener derfor det er et sidespor når regjeringen legger sterke føringer for at skoler skal være offentlig drevet. Vi frykter dette vil redusere mangfoldet og utviklingen i utdanningssektoren.

HSH tar avstand fra påstander om at den offentlige skolen trues av at det eksisterer privateide friskoler i det omfang vi ser i Norge. Tvert om mener vi at de privat drevne alternativene styrker utviklingen av og kvaliteten i den offentlige skolen.

Dagens friskolelov erstattet tidligere rigide formålsskrav, knyttet til religion eller pedagogikk, med krav til innhold og kvalitet. HSH mener regjeringens forslag til innstramminger vil innebære et tilbakeskritt som vil svekke det pedagogiske og faglige mangfoldet friskolene står for i skolesektoren. Etter vårt syn er både samfunnet og skolesektoren tjent med kvalitetsbaserte og ikke formålsbaserte godkjenningskrav.

NIFU-Step og NTNU har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet forsket på blant annet segregeringseffekter og elevresultater i grunnskolen og videregående skole. HSH har gitt sin tilslutning til dette arbeidet, fordi det foreligger lite empiri på effekten av at det eksisterer friskoler i Norge. Resultatene fra forskningen slår fast at elevsammensetningen i friskoler og foreldrenes sosioøkonomiske status ikke gir holdepunkter for påstander om at sosial segregering

forsterkes på grunn av økt innslag av friskoler. For eksempel er innvandrersfamilier og familier med svak tilknytning til arbeidslivet godt representert i friskolene. Kvaliteten på undervisningen i friskoler står heller ikke tilbake for kvaliteten i offentlige skoler. Undersøkelsene viser videre at friskolene er bedre i stand til å ivareta elever med særskilte behov enn offentlige skoler. Flere friskoler skiller seg også ut som gode læringsarenaer med svært gode resultater.

Den offentlige skolen bør dra nytte av erfaringene fra friskolene, noe vi har forstått at regjeringen også har et ønske om. HSH er derfor overrasket over at Utdanningsdirektoratet har valgt å innstille den videre forskningen på friskoler. Vi vil på det sterkeste henstille til at forskningen gjenopptas.

På oppdrag fra HSH, utførte Analysehuset medio januar 2006 en landsdekkende spørreundersøkelse om folks holdninger til friskoler. Blant de spurte ønsket 71% et mangfoldig skoletilbud og mulighet for å velge en annen skole enn den offentlige. Undersøkelsen viser at det er særlig stor oppslutning rundt friskoler som utvider elevenes valgmuligheter utover det den generelle allmennfaglige utdanningen gir. Dette står i motsetning til departementets forslag til ny lov.

MERKNADER TIL LOVFORSLAGET

Lovens tittel

I dagens regelverk skilles det grovt sett mellom tre typer av skoler – offentlig drevne skoler og privat drevne skoler med eller uten offentlige tilskudd (frittstående skoler og private skoler). I tillegg er det også tillatt å drive privat hjemmeopplæring innenfor grunnopplæringen.

HSH mener det er viktig å synliggjøre det skillet som er gjort mellom private skoler hva angår offentlig finansiering. Vi mener også at den hyppige endringen av benevninger brukt på privat drevne skoler med offentlige tilskudd er egnet til å forvirre allmennheten. Av den grunn foreslår det at lovens tittel ikke endres fra ”lov om frittstående skoler” til ”lov om private skoler med rett til statstilskot”.

For øvrig kan vi ikke se at det har vært dokumentert ”uheldige” konsekvenser ved bruk av begrepet ”frittstående skole”.

Fjernundervisning

HSH er kritisk til at friskoleloven ikke åpner for fjernundervisning. Vi frykter dette kan hindre innovasjon i undervisningssektoren og svekke utviklingen av alternative og fremtidsrettede pedagogiske løsninger.

Videre mener vi det foreliggende forslag på dette punkt vil vanskeliggjøre bosetting og næringsaktivitet i distriktene og hindre tilpassete løsninger overfor for eksempel funksjonshemmete. Det kan for eksempel tenkes kombinerte undervisningsløsninger hvor fjernundervisning inngår.

HSH stiller også spørsmål ved om de foreslåtte begrensninger vil hindre eller forsinke skolene i å ta i bruk ny teknologi.

Med bakgrunn i det ovenfor nevnte, foreslås det inntatt en dispensasjonsadgang for departementet i friskoleloven § 1-2 til å godkjenne statstilskudd til fjernundervisning.

Kjøp av opplæringstjenester

HSH støtter ikke det foreslåtte forbud mot kjøp av opplæringstjenester. Vi mener det avgjørende bør være at elevene får et kvalitativt godt opplæringstilbud ved skolene – ikke at all undervisning må foregå i skolens egen regi.

Hensynet til nyskaping, utviklingen av pedagogikken, kvaliteten på opplæringen og en effektiv utnyttelse av offentlige ressurser tilsier etter vårt syn at skolene bør kunne kjøpe opplæringstjenester fra andre. For eksempel vil det kunne være aktuelt å tilby elever opphold ved samarbeidsskoler i utlandet. Man kan også se for seg at skolene eksempelvis kjøper en spesiell IKT-opplæring fra bedrifter med særlig kompetanse på dette området.

Med bakgrunn i det ovenfor nevnte, mener vi at loven bør tillate skoler å kjøpe opplæringstjenester fra andre slik tilfellet er når skolene for eksempel kjøper strøm, skolemat og vaktmestertjenester.

Uheldig begrensninger i forhold til typer av skolevirksomhet

HSH mener prinsipielt at godkjenningsordningen ikke bør begrenses til bestemte typer skolevirksomhet. Vi går derfor mot den foreslåtte innskjerping av godkjenningsreglene. I motsetning til departementet, mener ikke vi at det har vært noen ukontrollert vekst i antallet nye skoler etter at kravet om formål i sin tid ble fjernet. Vi ser heller ikke at departementet har dokumentert noen samfunnsskadelig utvikling som følge av tilveksten av nye friskoler de senere år. Vi mener tvert om at mangfoldet av private og offentlig drevne skoler er positivt for samfunnet. Det bidrar til nytenkning og utvikling innenfor skolesektoren. Derfor ønsker vi å opprettholde dagens godkjenningskriterier basert på undervisningskvalitet.

Anerkjent pedagogisk retning og forsøkordning

Lovforslaget åpner for at skoler kan etableres og drives på grunnlag av en anerkjent pedagogisk retning. Det er noe uklart hva man mener med dette. Av høringsnotatet kan det synes som om departementet kun vil godkjenne allerede etablerte pedagogiske retninger/alternativ. Dette vil i så fall være svært uheldig for samfunnsutviklingen.

Etter HSHs syn er det viktig at lovverket ikke er til hinder for utvikling av nye pedagogiske retninger, nye metodikker mv innenfor skoleverket. Det er ikke nødvendigvis slik at dagens løsninger vil være de beste i fremtiden.

Historisk sett har private aktører på en rekke områder vist evne til nytenking og utvikling. Blant HSHs medlemmer innenfor helsesektoren, ser vi for eksempel at mange "ildsjeler" på eget initiativ har tatt tak i en del samfunnsutfordringer før offentlige myndigheter har vært klar over eller har villet gjort noe med disse. Lignende eksempler finnes også innenfor skoleverket.

Omstillings- og endringsmulighetene i en stor offentlig skolesektor vil nødvendigvis være tyngre og mer tidkrevende enn hos uavhengige og gjerne små private aktører. Den offentlige skolen blir ikke mer endringsdyktige eller bedre av at rammevilkårene for private skoler strammes inn. Tvert om er det HSHs syn at en slik løsning vil være svært uheldig i en verden hvor kunnskap blir stadig viktigere for velferd og utvikling.

I næringslivet er omstillingsevne helt sentralt for å kunne ”overleve”. HSH mener norsk skoleverk må vise de samme evner til omstilling og dermed også gjøre elevene bedre forberedt på den hverdagen som venter dem. Vi må derfor ha et regelverket som stimulerer til nyskaping – ikke motsatt.

HSH mener det klart bør fremgå av loven at også nye pedagogiske retninger/alternativer, som ikke nødvendigvis har vært prøvd ut over lengre tid eller har fått den nødvendige tilsutning innenfor akademia, kan gis rett til tilskudd. Videre må man ikke fjerne åpningen for tidsavgrensede pedagogiske eller organisatoriske forsøk – en ordning som nettopp vil kunne bidra til nytenking. En slik forsøksordning bør også gjelde for skoler som på søknadstidspunktet ikke allerede er i godkjent drift.

HSH er også mot at det ikke skal gis tilskudd til skoler som ønsker å drive etter en nasjonal modell/tradisjon. Vi mener Norge kan ha noe å lære av andre land og at det derfor er positivt for utviklingen av norsk skoleverk at det gis mulighet for å ta i bruk andre lands undervisningsmodeller.

Det fremgår ikke klart av høringen hvilke krav departementet ønsker å stille til undervisningspersonalets spesialkompetanse. HSH vil advare mot å innføre formalkrav til slik kompetanse. I den grad det er nødvendig å innføre slike krav, bør dette gjøres i forskrifts form. Det må ikke overlates til departementets frie skjønn å fastsette kravene, da dette vil skape en stor grad av uforutsigbarhet for skolene. Videre er det viktig at eventuelle krav til tilleggsutdanning også tas høyde for i tilskuddsgrunnlaget.

Norske skoler i utlandet

HSH mener det er viktig at lovverket åpner for tilskudd til offentlige skoler i utlandet. Norge har tradisjon for å drive et ustrakt hjelpe- og bistandsarbeid i store deler av verden og mange nordmenn reiser ut for å delta i dette. Norske bedrifter som etablerer seg utenlands er avhengig av god infrastruktur, deriblant gode skoler for de ansattes barn, for at norske ansatte skal kunne dra ut. HSH mener en fortsatt tilskuddsordning til slike skoler vil gjøre det lettere for nordmenn – uavhengig av familiesituasjon – å delta i dette arbeidet.

HSH er mot at tilskuddsretten begrenses til grunnskolenivå. Det er ikke alle land som har et godt videregående skoletilbud eller som kan tilby dette i nærheten av foreldrenes arbeidsplass. Videre kan det også tenkes andre tilfeller hvor det vil være hensiktsmessig å legge deler av et videregående skoletilbud utenlands. Av den grunn foreslår HSH at godkjenningsretten også skal gjelde for nye norske videregående skoler i utlandet.

Kvantitative behov – toppidrettsgymnas

HSH er i mot at kun toppidrettsgymnas skal kunne få etablere seg på grunn av et kvantitativt behov. Det finnes også andre områder hvor denne typen skoletilbud kan være ønskelig, for eksempel innenfor kunst og kultur. Videre skal man heller ikke se bort fra at det kan være behov for lignende tilbud innenfor eksempelvis realfag.

Det er viktig at friskoleloven, sammen med det resterende skoleregelverket, gjør det mulig å utvikle den norske skolen i tråd med fremtidens utfordringer og behov. Den foreslåtte løsning er i så måte lite fremtidsrettet og kan virke hemmende for nyskapingen i skolesektoren. Av den

grunn ønsker HSH at friskoleloven åpner opp for at det kan etableres tilskuddsberettigede skoler ut fra kvantitative behov.

Internasjonale skoler

HSH er positive til at departementet vil gjøre det mulig å gi tilskudd til internasjonale grunnskoler og videregående skoler i Norge. Vi er imidlertid skeptisk til innføringen av et krav om at skolene skal drive sin virksomhet etter internasjonale læreplaner, samt vilkåret om sertifisering. I den grad slike krav skal innføres, må det være mulig å gi dispensasjon. Dette for å unngå at man må endre undervisningsopplegg og/eller skoledrift som allerede har vist seg å fungere. De nevnte krav vil også kunne virke begrensende i forhold til innovasjon.

Grendeskoler

HSH mener det bør åpnes for å kunne gi tilskudd til såkalte grendeskoler. Et lokalt skoletilbud kan være viktig i forhold til rekruttering av arbeidskraft for og utviklingen av et næringsliv i distriktene.

Skoler for funksjonshemmede

Når departementet legger frem den varslede sak om skoler for funksjonshemmede, vil HSH gi sine merknader. HSH er imidlertid uenig i at det ikke skal kunne godkjennes nye særskilte skoler for funksjonshemmede før dette tidspunkt. Dersom en slik godkjenningstopp innføres, mener vi at det i alle fall må være mulig å gi dispensasjoner.

Eksisterende frittstående skoler

HSH støtter forslaget om å lovfestede eksisterende frittstående skoles rett til å drive sin virksomhet med offentlige tilskudd. Det er noe uklart hva departementet egentlig mener når det i høringsnotatet sies at slike skoler ”som hovedregel” skal få fortsette å drive sin tilskuddsberettigede virksomhet. HSH mener at en slik rett må gjelde uten unntak.

Vi deler departementets oppfatning av at det vil være urimelig overfor både elever og skolene hvis den nye loven hadde ført til nedleggelse av allerede etablerte frittstående skoler. På denne bakgrunn mener vi at loven også bør åpne for driftsendringer i form av økt elevtall, nye trinn og nye utdanningsprogram.

En skoles virksomhet er ikke statisk. Nytt lovverk, endringer i pedagogikk/undervisningsmetode, andre samfunnsmessige endring mv kan gjøre det nødvendig å foreta driftsendringer som nevnt ovenfor. Dersom slike endringer ikke aksepteres innenfor det nye regimet, vil eksisterende frittstående skoler kunne tvinges til å legge ned virksomheten. På denne bakgrunn støtter vi ikke departementets forslag om å begrense godkjenningsretten til kun å omfatte visse typer driftsendringer.

Godkjenningsordningen

HSH støtter forslaget om at den nye loven fortsatt skal ha en ordning med individuelle forvaltningsvedtak etter søknad. Vi mener hensynet til forutsigbarhet, likebehandling og innovasjon tilsier at loven utformes som en rettighetslov. Det vil si at skoler som søker om godkjenning (og dermed rett til tilskudd) skal ha krav på dette så fremt lovens vilkår er oppfylt.

Det å starte opp en friskole er en tid- og kostnadskrevende prosess. Av den grunn bør godkjenningsreglene være klare og tydelige slik at kravene til godkjenning kan vurderes før søknaden sendes. Samfunnsøkonomiske hensyn tilsier også en slik løsning.

I den grad departementet likevel finner å foreslå en skjønnsbasert godkjenningsordning, må det i forskrifts form angis hvilke kriterier skjønnnet kan bygge på. Dette for å sikre likebehandling og forutsigbarhet. Med bakgrunn i de foran nevnte hensyn, mener HSH det under enhver omstendighet ikke skal være anledning for departementet til skjønnsmessig å faste sette vilkår i den enkelte sak.

Hva angår den foreslåtte regel i § 2-1 femte ledd om bortfall av godkjenning med rett til tilskudd, så mener vi at det bør være mulig for departementet å dispensere og utvide 3-års-fristen i særlige tilfeller.

HSH er mot forslaget om å innføre en godkjenningsordning ved eierskifte i den juridiske person (selskapet) som driver skolevirksomheten. Dette fordi den støtteberettigede godkjenningen er gitt til selskapet – ikke eierne. Vi mener en slik ordning vil være uheldig ut fra et selskapsrettslig ståsted, da dette blant annet kan svekke tilliten til rettssubjektets selvstendighet. Videre bør det ikke sås tvil om at det er selskapet som sådan – og ikke eierne – som er ansvarlige overfor myndighetene.

HSH stiller seg også noe undrende til at det foreslås en godkjenningsordning ved eierskifte når det legges opp til at denne type skolevirksomhet kun skal kunne drives i form av en stiftelse, jf punktet om styret nedenfor. Dette fordi en stiftelse er selveiende – den har altså ingen eiere. I så måte synes regelen også å være overflødig.

Yrkesrettet opplæring

Hva angår de såkalte kapittel 6A-skolene, så mener HSH at det bør være mulig for departementet å gi dispensasjon til fortsatt støtteberettiget drift også etter utløpet av en eventuell overgangsordning. Dette for å unngå at velfungerende tilbud legges ned eller at ønskede tilbud ikke startes opp. Vi mener imidlertid at konsekvensene av de foreslåtte endringer bør utredes nærmere og sees i sammenheng med de varslede lovrevisjoner på skolerettens andre områder. HSH vil derfor gi sine endelige merknader til forslaget når det er mulig å foreta en samlet vurdering av de lovforslag som vil berøre den virksomhet som er beskrevet i friskolelovens kapittel 6A.

Muligheten for å drive annen virksomhet

HSH mener prinsipielt at det innenfor ett og samme rettssubjekt bør kunne drives annen virksomhet i tillegg til skolevirksomheten. Det enkelte rettsubjekt bør selv få bestemme hvordan virksomheten best kan organiseres.

HSH er for eksempel kjent med at det finnes en stiftelse som driver både friskole og høgskole. Begge deler av virksomheten er berettiget til statlige tilskudd. Stiftelsen har funnet det mest hensiktsmessig å organisere de to skolevirksomhetene i én juridisk person, da dette fører til en effektiv drift og en best mulig utnyttelse av offentlige midler. Dette kommer selvsagt også elevene til gode.

HSH har forståelse for myndighetenes behov for å føre kontroll med skolene. Vi mener imidlertid at det må finnes andre løsninger som kan ivareta dette behovet enn den foreliggende. Her kan det for eksempel vises til helse- og omsorgssektoren hvor offentlige myndigheter årlig bruker mange milliarder kroner på private aktører. I denne sektoren skjer den offentlige kontrollen i stor grad gjennom avtaleverk og ulike former for tilsyn.

Under enhver omstendighet mener HSH at den nye loven må hjemle en dispensasjonsadgang for skoler til å kunne drive annen virksomhet.

Registreringsplikten

Som nevnt i ovenstående avsnitt, mener HSH det er lite hensiktsmessig at hver enkelt skole skal måtte registres som eget rettssubjekt

Vi er videre mot kravet om at det skal stilles krav om minimum innskutt egenkapital på søknadstidspunktet. I den selskapsrettslige lovgivning finnes det allerede i dag kapitalkrav til visse type selskapsformer. Det vil derfor være uheldig om man stiller ytterligere krav i andre særlover, hvor man ikke har vurdert de selskapsrettslige konsekvenser i tilstrekkelig grad.

I den nye stiftelsesloven stilles det krav om at alminnelige stiftelser skal ha en grunnkapital på kr 100 000,-. Dette kravet gjelder imidlertid ikke for stiftelser som er opprettet før lovens ikrafttredelse. Dersom stiftelsen ønsker å drive skolevirksomhet, vil altså annen lov, som ikke har vurdert de forhold som ligger bak stiftelseslovens unntaksregel, likevel pålegge dem å fremskaffe en slik kapital.

HSH stiller også spørsmål ved om den innskutte kapital skal være fri eller bundet og hvordan denne kapitalen skal forholde seg i forhold til annen innskutt kapital.

Minimumskrav til elevtall

HSH støtter ikke det foreslåtte minimumskravet til elevtall. Et slik krav vil kunne ramme mange norske skoler i utlandet, hvor elevtallet kan variere mye. Minimumsgrensen bør derfor settes mye lavere for å sikre at elever bosatt i utlandet skal få forsvarlig norsk skolegang og dermed få en lettere overgang til norsk skolesystem når dette blir aktuelt. Vi er også kjent med at enkelte videregående skoler i distriktene har elevtall som ligger under det foreslåtte minimumskrav. Nedleggelse av disse vil vanskeliggjøre bosetting og næringsaktivitet i distriktene.

Vi deler ikke departementets syn på at privat drevne skoler skal behandles annerledes enn de offentlig drevne skolene hva angår minimumskrav til elevtall. Den begrunnelse for forslaget som departementet har listet opp i høringsnotatet vil også gjelde for offentlige skoler.

Krav til innhold og vurdering

Det er viktig at den nye loven bidrar til å skape mangfold innen det norske skoleverket. HSH ønsker ikke en utvikling hvor departementet detaljstyrer skolenes læreplaner eller stiller så mange krav til innholdet i planene at det i realiteten er vanskelig for eksempel å drive med en annen pedagogikk enn hva som er tilfellet i offentlig drevne skoler.

I den grad departementet skal kunne stille krav til læreplanene, må denne adgangen og dens begrensninger nedfelles i en forskrift.

Inntak av voksne

HSH går mot forslaget om å endre reglene for inntak av voksne, da vi mener den foreslåtte regelendring vil få uheldige samfunnsmessige konsekvenser. For eksempel vil vinterlandbruksskolene kunne måtte avvike dagens undervisningstilbud og legges ned dersom forslaget vedtas. Vinterlandbruksskolene har et viktig tilbud til norsk landbruk. De fleste eierskiftene i landbruket skjer direkte fra foreldre til barn. Et slikt skifte kommer ofte en god tid etter at barna har avsluttet sin utdanning. I ”ventetiden” livnærer barna seg gjerne av et annet yrke. Når tiden for overtakelse kommer, har disse behov for å omstille seg og få relevant utdanning for sitt nye virke. Vinterlandbruksskolen tilbyr komprimerte landbrukskurs som gjør det mulig å foreta en slik omstilling innen kort tid. Dette tilbudet vil forsvinne dersom det foreliggende lovforslag vedtas.

Offentlige tilskudd og skolepenger

HSH mener det bør lovfestes et prinsipp om at private støtteberettigede skoler ikke skal komme dårligere ut enn offentlig drevne skoler. Dette prinsippet bør ligge til grunn for utformingen av reglene om tilskudd og skolepenger, samt være styrende for de dispensasjonsmuligheter som foreligger blant annet i forhold til å ta høyere skolepenger.

Vi mener dagens og den foreslåtte tilskudds- og skolepengeordning har flere svakheter. For det første bidrar ordningen til en forskjellsbehandling mellom offentlige og privat drevne skoler. Dette fordi private drevne skoler ikke gis mulighet til å få dekket alle sine kostnader. Her kan husleie/kapitalkostnader nevnes som et eksempel. Disse kostnadene holdes utenfor beregningsgrunnlaget for støtte til de privateide friskolene. Offentlig drevne skoler får dekket disse kostnadene i sin helhet, mens friskoler får dekket et beløp fastsatt av departementet. Dette beløpet er for tiden kr 3 000 for grunnskoler og kr 4 000 for videregående skoler pr elev. For skoler som er lokalisert i de store byene, ligger ofte husleie-/kapitalkostnadene på et langt høyere nivå enn dette.

Husleie-/kapitalkostnader er kostnader som påløper ved å drive skole – offentlig så vel som privat. Disse kostnadene bør prinsipielt sett inkluderes i tilskuddsgrunnlaget på lik linje med andre driftskostnader. For å utnytte offentlige midler best mulig, er det avgjørende at kostnadsberegningen i offentlige skoler er reell og at alle påregnelige kostnader henføres skolen. HSH har gjentatte ganger påpekt svakheter ved kostnadsrapporteringen i offentlig eide virksomheter¹. Dette manifesterer seg ofte i for lav beregning av husleie-/kapitalkostnader og mangelfull henføring av felleskostnader.

Dagens tilskuddsordning er også svært uforutsigbar. Dette skyldes blant annet den årlige kommunekorrigeringen i støttegrunnlaget. Disse korrigereringene gjør det vanskelig for skolene å budsjettere og å få en stabil drift. I verste fall kan skolene miste inntekter på flere tusen kroner pr elev som følge av endringene i tilskuddet. De hyppige korrigereringene gjør det vanskelig for skolene å opptre seriøst og lovlydig i forbindelse med nedskjæringsprosesser. Her kan for eksempel nevnes at skolene som arbeidsgivere vil ha lønnsutgifter i en lovbestemt oppsigelsesperiode på 3 – 6 måneder. HSH ber departementet vurdere hvorvidt det er mer hensiktsmessig at kommunejusteringene foretas som et glidende gjennomsnitt over eksempelvis de siste 3-5 år fremfor årlig justering.

¹ Dette er også påpekt av blant annet konkurransetilsynet i rapporten ”På like vilkår”, 1/2005

HSH mener tilskudds- og skolepengeordningen må utredes nærmere og at det må foreslås en ny løsning som hensyntar skolenes behov for forutsigbarhet. Videre må en slik ordning sikre at de tilskuddsberettigede privat drevne skolene behandles likeverdig med offentlige skoler. Et alternativ kan kanskje være en modell liknende den som praktiseres for private barnehager. Her baseres tilskuddet på kostnadsdekning oppad begrenset til det kommunale gjennomsnitt for offentlige virksomheter med et minimumstilskudd tilsvarende 85% av kommunens gjennomsnitt. Modellen tar høyde for regionale forskjeller i husleiekostnader såfremt de offentlige aktørenes regnskaper er reelle og fullfordelte.

For øvrig anser vi det ikke nødvendig med ytterligere restriksjoner på muligheten til uttak av midler fra skolene.

Regnskapsføring, rapportering mv

HSH ser ikke behovet for å lovfeste at alle tilskuddsberettigede skoler skal følge regnskapsloven. Vi mener reglene om regnskapslovens virkeområde bør gjelde. Det er uheldig dersom regnskapsloven gis utvidet anvendelse uten at man har vurdert de hensyn som ligger bak det allerede fastsatte virkeområdet.

Tilsyn og sanksjoner

HSH støtter ikke forslaget om at departementet skal kunne sanksjonere overfor friskoler som følge av brudd på andre bestemmelser enn privatskoleloven. For det første vil en slik regel kunne undergrave tillitten til andre myndighetsorgan.

Det er videre uheldig at departementet kan tenke seg å anvende en slik sanksjonsmulighet etter at eksempelvis Forbrukerombudet eller Ligestillings- og diskrimineringsombudet har tatt stilling til en konkret sak. Dette fordi avgjørelser eller uttaleser fra disse organ ikke innebærer at et spørsmål er rettskraftig avgjort. Vi stiller her spørsmål ved hvilke kompetanse Kunnskapsdepartementet har til å vurdere eventuelle overtredelser av annet lovverk.

Til sist mener vi at den foreslåtte bestemmelse vil fremstå som dobbeltstraff for allmennheten, selv om det ikke nødvendigvis er slik juridisk sett.

Bortvisning

HSH mener det nye lovverket bør inneholde en bestemmelse hvor det uttrykkelig fremgår at manglende betaling av skolepenger kan føre til bortvisning av eleven. Dette blant annet for å synliggjøre overfor foresatte at manglende betaling kan få denne konsekvens og at dette i utgangspunktet ikke vil være i strid med den nye loven.

Styret

HSH mener departementet bør revurdere forslaget om å videreføre gjeldende bestemmelse om styret.

For det første mener vi det er uheldig at styret skal være skolens øverste ansvarlige organ. Dette innebærer i realiteten at skolene kun kan være organisert som stiftelser, da de andre selskapsformene har andre organer som øverste ansvarlige. For eksempel vil generalforsamlingen være aksjeselskapets øverste organ, jf aksjeloven § 5-1.

For det andre mener vi dagens bestemmelse om hvem som har rett til å være tilstede på styremøtene ikke tar inn over seg de størrelsesmessige forskjeller skolene i mellom. Det synes for eksempel noe unødvendig at en skole på 20 elever skal gi møterett til både en representant fra undervisningspersonalet og en representant fra de andre ansatte på skolen.

Vi foreslår at departementet utformer en ny styrebestemmelse, hvor blant annet de selskapsrettslige konsekvenser vurderes nærmere. Videre bør det være en stor grad av organisatorisk frihet for skolene, slik at man kan finne den løsning som er best egnet for den enkelte skole tatt i betraktning størrelse og andre forhold.

HSH har ingen ytterligere merknader til lovforslaget.

Vennlig hilsen

**HANDELS- OG SERVICENÆRINGENS
HOVEDORGANISASJON**
Samfunnspolitisk avdeling

Harald J. Andersen
Seksjonsleder

Bernt Jørgen Stray
Advokatfullmektig